TALABALARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING NEYROPEDAGOGIK ASOSLARI

Shoyimova Shoira Sanakulovna
Alfraganus universiteti
“Pedagogika” kafedrasi dotsent v.b.,
pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Dolzarbligi. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlangan davrda talabalarning mustaqil, tahliliy hamda tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta’lim jarayonida neyropedagogik yondashuvlardan foydalanish orqali talabalar miyasining kognitiv faoliyatini faollashtirish, bilimlarni chuqur o‘zlashtirish va kreativ fikrlashni shakllantirish imkoniyati ortmoqda. Shu bois tanqidiy fikrlash kompetensiyasini neyropedagogik asosda rivojlantirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Maqsadi. Talabalarda tanqidiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirishning neyropedagogik asoslarini tahlil qilish hamda ta’lim jarayonida samarali pedagogik yondashuvlarni aniqlashdan iborat.

Usullari va natijalari. Adabiyotlar bilan ishlash va nazariy tahlil.

Tadqiqot jarayonida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi, jumladan, tizimli pedagogik kuzatuv, qiyosiy-mantiqiy tahlil, ilmiy manbalarni konseptual umumlashtirish hamda neyropedagogik determinantlarga asoslangan interfaol ta’lim texnologiyalari tatbiq etildi. Xususan, talabalarda kognitiv jarayonlarni stimulyatsiya qilish maqsadida muammoli ta’lim, evristik suhbat, refleksiv matn dekonstruksiyasi, vizual-metaforik tahlil hamda **Sokratik dialektika** usullari qo‘llanildi. Ushbu metodlar talabaning nafaqat intellektual, balki emotsional-shaxsiy sohasini ham qamrab olishga yo‘naltirildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, neyropedagogik texnologiyalar asosida tashkil

etilgan mashg‘ulotlar talabalarning mantiqiy va tanqidiy fikrlash darajasini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlarning qo‘llanilishi natijasida talabalarda axborotni kognitiv tahlil qilish, dalillarni tizimli solishtirish, mustaqil xulosa chiqarish hamda pedagogik muammolarga kreativ-innovatsion yondashish ko‘nikmalari barqaror rivojlandi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy oliy ta’lim paradigmasida talabalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda neyropedagogik yondashuv strategik ahamiyatga ega bo‘lgan fundamental metodologiya hisoblanadi. Ta’lim jarayonini inson bosh miyasining kognitiv qonuniyatlariga, xususan, neyroplastiklik va axborotni iyerarxik qayta ishlash tamoyillariga muvofiq tashkil etish, talabalarning intellektual salohiyatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Miyaning kognitiv faoliyatiga moslashtirilgan interfaol metod va texnologiyalarni qo‘llash nafaqat axborotni o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi, balki prefrontal korteks funksiyalarini faollashtirish orqali talabalarni mustaqil mushohada yuritishga, murakkab muammolarni tizimli tahlil qilishga hamda nostandart vaziyatlarda optimal qaror qabul qilishga yo‘naltiradi.